Sluttrapport

NYNORSKKOMMUNANE

Kommune- og regionreforma

Moglege konsekvensar for nynorsk språk

Innhald

Aktuelle forkortingar og organisasjonar 4
Samandrag 5
Bakgrunn 8
Prosess 9
LNK sitt oppdrag 11
LNK sitt utgangspunkt 12
LNK sitt arbeid med reforma 13
Det nye kommunekartet 14
Oppland 15
Fylkesmannen sitt framlegg: 17
Status pr. 1. desember 2020 18
Buskerud 18
Fylkesmannen sitt framlegg: 19
Status pr. 1. desember 2020 20
Telemark 20
Fylkesmannen sitt framlegg: 21
Status pr. 1. desember 2020 21
Agder 22
Fylkesmannen sitt framlegg: 23
Status pr. 1. desember 2020 24
Rogaland: 24
Fylkesmannen sitt framlegg: 26
Status pr. 1. desember 2020 27
Hordaland 27
Fylkesmannen sitt framlegg: 28
Status pr. 1. desember 2020 29
Sogn og Fjordane 30
Fylkesmannen sitt framlegg: 30
Status pr. 1. desember 2020 31
Møre og Romsdal 32
Fylkesmannen sitt framlegg: 33
Status pr. 1. desember 2020 34
Språklege konsekvensar og konsekvensar for LNK av kommunereforma 35
Regionreforma: 35

Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland 37
Status pr. 1. desember 2020 38
Telemark, Buskerud og Vestfold 39
Status pr. 1. desember 2020 39
Hedmark og Oppland 40
Status pr. 1. desember 2020 40
Møre og Romsdal 41
Status pr. 1. desember 2020 41
Språklege konsekvensar og konsekvensar for LNK av regionreforma 42
Kjelder 43

Aktuelle forkortingar og organisasjonar

AP	Arbeiderpartiet
bm	bokmål
Bufetat	Barne-, ungdoms- og familieetaten
Difi	Direktoratet for forvaltning og IKT
Distriktssenteret	Kompetansesenter for distriktsutvikling (KDU), underlagt KMD
GSI	Grunnskolens Informasjonssystem
IMDi	Integrering- og mangfoldsdirektoratet
KMD	Kommunal- og Moderniseringsdepartementet
Kompetanse Noreg	Direktorat under Kunnskapsdepartementet
Krf	Kristelig Folkeparti
KS	Kommunesektorens organisasjon
LLA	Landslaget for lokalaviser
LNK	Landsamanslutninga av nynorskkommunar
NIVI analyse	Analyseselskap etablert av Jørund K Nilsen og Geir Vindsand 1.1.2007
nn	nynorsk
nø	språknøytral
Siva	Selskapet for industrivekst
SP	Senterpartiet
Statped	Statlig spesialpedagogisk tjeneste
SV	Sosialistisk Venstreparti

Samandrag

Debatten om den norske kommunestrukturen er eit tema som dukkar opp med jamne mellomrom. Etter at Schei-komiteen la grunnlaget for ei stor omorganisering tidleg på 60-talet, har ei rad ulike utval og komitear arbeidd med omorganisering av norske kommunar. Nokre få kommunar har seinare slått seg saman på eigne initiativ.

Regjeringa ønskte eit nytt kommunekart, med monaleg færre kommunar enn i dag. Målet var å gå frå 428 til rundt 100. Resultatet etter handsaminga i Stortinget 8. juni 2017 og desember 2017 er blitt 356 kommunar.

Få av dei nye store oppgåvene som kommunane eventuelt skulle få, og som kunne gjort samanslåingar nødvendige og ønskjelege, er konkretiserte. Dei to rapportane som Vabo-utvalet la fram, var påfallande vage når dei drøfta kva nye oppgåver som kunne vera aktuelle. Stortingsmeldinga som presenterte nye kommunale oppgåver (*Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner)* kom i mars 2015, og lista opp ei rekkje mindre ansvarsområde som kunne overførast til kommunane, eller som kunne vurderast eller utgreiast om skulle overførast til kommunane.

Vabo-utvalet konkluderte med at idealstorleiken for ein norsk kommune for å kunna yta gode tenester ville vera 15 - 20 000 innbyggjarar. Dette vart ikkje følgd opp i regjeringa sitt vidare arbeid med reforma.

Styret i LNK bad administrasjonen om å greia ut kva språkkonsekvensar reforma ville få. I tillegg har det vore viktig for LNK å følgja med på konsekvensane det nye kommunekartet kunne få for organisasjonen sitt vidare driftsgrunnlag i form av endringar i medlemstalet og dei økonomiske rammene.

Ut frå gjeldande kontingentsatsar og dei samanslåingsvedtaka som er gjort i kommune- og regionreforma, vil LNK få mellom 150- og 200 000 kroner mindre i kontingentinntekter kvart år frå 2020. LNK har frå 1.1.2020 107 medlemer, av desse er 86 kommunar, 3 fylkeskommunar og 18 andre medlemmer.

LNK har sidan oppstarten i 1993 fått ei årviss statleg løyving frå Kulturdepartementet. I 2015 vart denne løyvinga flytta til Kommunal- og

moderniseringsdepartementet (KMD) etter initiativ frå Stortinget. Føringa var at organisasjonen skulle passa på at kommunereforma ikkje skulle føra til negative konsekvensar for nynorsken i kommunane. Også i kommuneproposisjonen i 2015 vart det understreka at kommunereforma ikkje skal ha negative følgjer for samisk og nynorsk.

Frå og med driftsåret 2018 er heile driftstilskotet til LNK igjen løyvd frå kulturbudsjettet, men styret valde likevel å føra vidare arbeidet med å kartleggja språklege konsekvensar av reformene.

Kommunane hadde frist fram til 1. juli 2016 med å utgreia og bestemma seg for kven dei ville slå seg saman med – eller om dei føretrakk «0-alternativet», altså å gå vidare som eigen kommune. Fylkesmennene gav sine tilrådingar om framtidig kommunestruktur i sine respektive fylke hausten 2016.

Regjeringa sikra i avtale med Venstre, den 22.02.17, fleirtal for reforma og la fram ein proposisjon om kva kommunar som skulle slå seg saman våren 2017. Avtalen med Venstre førte til at nokre kommunar også vart slått saman med tvang. Dei nye storkommunane skulle vera på plass innan 1. januar 2020.

Stortinget slutta seg til regjeringa sitt opplegg for kommunesamanslåing i møte 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Ut frå vedtaka som er gjort om frivillige samanslåingar, regjeringa sin avtale med Venstre og vedtaket i Stortinget, ser dei språkpolitiske konsekvensane av kommunereforma ikkje ut til å bli store. For nokre kommunar vil nok samanslåingane lett kunne føra til at nynorsken blir ytterlegare svekka. Audnedal (nø, 47% nn i skulen) og Lyngdal (bm) har slått seg saman. Finnøy (nn) og Rennesøy (nø) har slått seg saman med Stavanger (bm). Forsand (nn) har slått seg saman med Sandnes (nø). Bø (nn) har slått seg saman med Sauherad (nø). Nesset (nn), Midsund (nø) og Gjemnes (nø) har slått seg saman med Molde (nø). Regjeringa sin avtale med Venstre førte i tillegg til at Haram (nn) vart tvangssamanslått med Skodje (nn), Sandøy (nn), Ørskog (nn) og Ålesund (nø).

I tillegg sikra regjeringa, den 22.02.17, med støtte frå Venstre og Krf, fleirtal for regionreforma. Også her er fleire fylke slått saman mot sin vilje. Stortinget vedtok også 8. juni 2017 at landets 19 fylke skal slå seg saman til 11 regionar. Nordland, Møre og Romsdal, Rogaland og Oslo held fram som før.

Den store overvekta av bokmåls- og tospråklege kommunar i dei tre nye fylka: Vestfold og Telemark, Viken og Innlandet, fører truleg til at det nynorske skriftspråket og det språklege mangfaldet blir svekka i desse områda. Bruk av språkplanar er eit verktøy som kan vera med på å sikra ei viss grad av språkleg jamstilling og språkleg mangfald.

Vestland fylke er eit sterkt nynorskfylke og dette kan styrka nynorsken både i fylket og nasjonalt, dersom det vert til rette for det på administrativt og politisk nivå.

Nokre få samanslåingsalternativ for kommunane i dei ulike fylka og samanslåing av enkelte fylke til nye fylke er omtala i dokumentet. For kommunane er fleire alternativ som vart lagt bort, ikkje omtala (men for spesielt interesserte har LNK laga rapportar som syner utviklinga månad for månad gjennom prosessen, tilgjengelege). Det er laga eit kort samandrag om status i kvart fylke over kva kommunar som har vedtatt å slå seg saman. Det same gjeld for fylka under punktet regionreforma i slutten av dokumentet.

Bakgrunn

Debatten om den norske kommunestrukturen er eit tema som har dukka opp med jamne mellomrom. Etter at Schei-komiteen la grunnlaget for ei stor omorganisering tidleg på 60-talet, har ei rad ulike utval og komitear arbeidd med omorganisering av norske kommunar. Berre nokre få kommunar har slått seg saman på eigne initiativ.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sette 3. januar 2014 ned eit ekspertutval som skulle føreslå kriterium og prinsipp for ny kommuneinndeling. Kriteria kunne som døme vera økonomisk robuste kommunar, bu- og arbeidsmarknadsregionar og andre føresetnadar for god oppgåveløysing (som kapasitet, effektivitet, kompetanse og storleik på fagmiljø). Utvalet skulle også vurdera geografiske og lokale forhold som avstandar, busetting og kultur, også samisk språk og kultur. Utvalet er blitt omtala som Vabo-utvalet og vart leia av professor Signy Irene Vabo. Utvalet la fram to rapportar, ein delrapport i mars og ein sluttrapport i desember 2014. Rapportane fekk mykje kritikk for å vera påfallande vage når dei drøfta kva nye oppgåver som kunne vera aktuelle.

Vabo-utvalet konkluderte også med at idealstorleiken for ein norsk kommune for å kunna yta gode tenester ville vera 15 - 20 000 innbyggjarar. Dette vart ikkje følgd opp i regjeringa sitt vidare arbeid med reforma.

I tillegg til rapportane frå ekspertutvalet bestilte KMD ein rapport frå professor Jørn Rattsø som legg endå meir vekt på kvifor det er nødvendig med samanslåingar rundt dei større byane. Jørn Rattsø var leiar i regjeringas produktivitetskommisjon, og legg vekt på at reforma bør sikra at dei store byane får rom til å utvikla seg og veksa vidare.

NHO har også støtta Rattsø-rapporten, med at dei største byane tok inn i seg mange omlandskommunar og lanserte i august 2015 eit framlegg, der landet burde delast inn i 77 kommunar.

Regjeringa fekk 18. juni 2014 fleirtal i Stortinget for forslaget sitt til ny kommunereform. Det var brei politisk semje om hovudlinjene i reforma.

Regjeringa oppmoda deretter alle landets kommunar om å drøfta eventuelle samanslåingar med nabokommunane, og dermed var arbeidet med kommunereforma i gang.

Bakgrunnen for reforma var at regjeringa ønskte færre kommunar enn 428. Argumentasjonen var i utgangspunktet at småkommunane ikkje klarar å gi innbyggjarane sine gode nok tenester på alle område. Diskusjonen har likevel i liten grad dreidd seg om oppgåveløysing og kommunane sine framtidige utfordringar i høve dette, men har i større grad bygd på kjensler og om dei mindre kommunane vil greia seg økonomisk i framtida.

Prosess

Stortingsmeldinga som presenterte nye kommunale oppgåver (*Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner)* kom i mars 2015, og lista opp ei rekkje mindre ansvarsområde som kunne overførast til kommunane, eller som kunne vurderast eller utgreiast om skulle overførast til kommunane. Få av dei nye store oppgåvene som kommunane eventuelt skulle få, og som kunne gjort samanslåingar nødvendige og ønskjelege, er så langt konkretiserte.

Reforma var tema allereie ved kommunevalet i 2015 og 14 kommunar gjennomførte folkerøystingar på valdagen. Seinare er det gjennomført folkerøystingar og/eller innbyggjarundersøkingar i eit stort fleirtal av kommunane. Mange av desse er mellom nynorskkommunane (LNK) sine medlemmer. Folkerøystingane viser at det er stor motstand mot samanslåing i mange av dei mindre kommunane, medan innbyggjarane i dei større kommunane er positive.

Fylkesmennene har fått ekstra løyvingar frå staten for å hjelpa kommunane i prosessen med samanslåingar (prosessrettleiarar). Fylkesmennene sine tilrådingar er tatt inn i dokumentet under dei respektive fylka.

I kommuneproposisjonen for 2016 varsla regjeringa ein samla gjennomgang av inntektssystemet for kommunane og at forslag til nytt inntektssystem skulle presenterast i kommuneproposisjonen for 2017. Det vart streka under at gjennomgangen skulle sjåast i samanheng med kommunereforma.

Etter ein treg start med nabopratar og utgreiingar mellom kommunane, skaut aktiviteten fart då det vart varsla økonomiske endringar i rammevilkåra. Det

vart sett i gong prosessar mellom mange nabokommunar rundt om i heile landet.

Regjeringa sende 16.12.2015 ut eit høyringsnotat med omtale av konkrete forslag til endringar i kostnadsnøkkelen. I tillegg vart det skissert endring i innretning for dei regionalpolitiske tilskota. Eit sentralt spørsmål i høyringsnotatet er gjeldande kompensasjon for smådriftsulemper i kommunal tenesteproduksjon, og i kor stor grad kommunar i framtida skulle kompenserast fullt ut for slike kostnader. Det vart skissert korleis ein ny modell som tok omsyn til dette kunne utformast. Modellen tok utgangspunkt i eit nytt strukturkriterium, basert på reiseavstandar, som skulle nyttast for å differensiera mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper. Endeleg modell vart presentert i kommuneproposisjonen for 2017.

I tillegg vart forholdet mellom kommunane sine skatteinntekter og inntektssystemet drøfta.

Regjeringa fekk i april 2016 avtale med Venstre om endringar i inntektssystemet. I framlegget vart det lagt opp til at kommunar som frivillig vel å vera små, ikkje får like mykje i basistilskot. Småkommunetilskotet og distriktstilskotet vart samla i ei ny tilskotsordning, der distriktsindeks og folketal blir viktige kriterium. Utslaga av endringane vart ikkje fullt så store som det var lagt opp til i høyringsnotatet frå 16.12.2015.

Kommunane hadde frist fram til 1. juli 2016 med å utgreia og bestemma seg for kven dei ville slå seg saman med – eller om dei føretrakk «0-alternativet», altså å gå vidare som eigen kommune. Nokre kommunar fekk forlenga fristen for å ferdigstilla utgreiingar og fatta vedtak. Fylkesmennene gav sine tilrådingar om framtidig kommunestruktur i sine respektive fylke hausten 2016.

Regjeringspartia la 22. februar 17 fram ein avtale, med støtte frå Venstre, om tvangssamanslåing av nokre kommunar i tillegg til dei kommunane som gjensidig hadde gjort vedtak om frivillige samanslåingar. Regionreforma var også ein del av avtalen. Dette punktet vart også støtta av Kristeleg Folkeparti i tillegg til Venstre. Regjeringa sikra med denne avtalen fleirtal i Stortinget for den nye kommune- og regioninndelinga. I mars 2017, etter at avtalen mellom regjeringspartia og Venstre var inngått, gjorde også Flora kommune og Vågsøy kommune vedtak om å slå seg saman.

I tillegg sikra regjeringa, den 22.02.17, med støtte frå Venstre og Krf, fleirtal for regionreforma. Også her vart fleire fylke slått saman mot sin vilje. Stortinget

vedtok også 8. juni 2017 at landets 19 fylke skulle slå seg saman til 11 regionar. Nordland, Møre og Romsdal, Rogaland og Oslo held fram som før.

Fleire av opposisjonspartia på Stortinget signaliserte, både før og etter at avtalen mellom regjeringa og støttepartia vart inngått, at dei var mot tvangssamanslåing av kommunar og fylke. Dei vil eventuelt opna for endring av slike vedtak, om dei kjem i posisjon etter valet i 2021. Om dette framleis er gjeldande, vil tida vise.

Regjeringa la 5. april 2017 fram ein proposisjon om kva kommunar som skal slå seg saman, og nye oppgåver til kommunane. Dei nye storkommunane skulle vera på plass innan 1. januar 2020.

Stortinget slutta seg 8. juni 2017 til proposisjonen frå regjeringa. Kommunereforma blei handsama av Stortinget på nytt i desember 2017 og talet på kommunar vart etter dette redusert frå 428 til 356 kommunar.

Stortinget vedtok også same dag at landets 19 fylke skulle slå seg saman til 11 regionar. Nordland, Møre og Romsdal, Rogaland og Oslo skal halde fram som før. Sør- og Nord-Trøndelag slo seg saman 1. januar 2018. Resten av fylkessamanslåingane skjedde frå 1.1.2020.

LNK sitt oppdrag

Styret i LNK bad administrasjonen om å greia ut kva språkkonsekvensar reforma ville få. I tillegg har det vore viktig for LNK å følgja med på konsekvensane det nye kommunekartet kunne få for organisasjonen sitt vidare driftsgrunnlag i form av endringar i medlemstalet og økonomi.

Det er stort sett berre kommunar og fylkeskommunar som er betalande medlemer i LNK. Resultatet av kommunereforma ville såleis kunne få store økonomiske konsekvensar for LNK, og dette kunne slå begge vegar. Kontingenten til LNK er bygd opp rundt ein fast grunnsum og ei kroneløyving ut frå innbyggjartal.

LNK har sidan oppstarten i 1993 fått ei årviss statleg løyving frå Kulturdepartementet. I 2015 vart denne løyvinga flytta til Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (KMD) etter initiativ frå Stortinget. Føringa var at organisasjonen skulle passa på at kommunereforma ikkje skulle føra til negative konsekvensar for nynorsken i kommunane. I ein periode har KMD såleis vore ein viktig aktør, også i språkspørsmål.

Kommuneproposisjon for 2015 slo fast at kommunereforma ikkje skulle ha negative følgjer for samisk og nynorsk: «Komiteen ber også om at forholdet til nynorsk som målform får same fokus (*som samisk*) slik at nynorsk som målform ikkje vert skadelidande som resultat av reforma», stod det i komitéinnstillinga.

Frå og med driftsåret 2018 er heile driftstilskotet til LNK igjen løyvd frå kulturbudsjettet.

LNK sitt utgangspunkt

Tidleg i prosessen klargjorde LNK organisasjonens utgangspunkt for arbeidet med reformene.
-LNK meinte at prinsippet om generalistkommunen skulle førast vidare og var for frivillige endringar i kommunestrukturen, dersom nye oppgåver til kommunar og fylkeskommunar gjorde dette naturleg og nødvendig. I eit styrenotat heiter det:
LNK kan ikkje sjå at dei nye oppgåvene, som har blitt presentert så langt, tilseier trong for kommunesamanslåingar, men ser at nokre kommunar truleg vil kunna levera betre tenester til innbyggjarane dersom dei hadde vore større. Dette må likevel vegast opp mot risikoen for eit svakare folkestyre.

Vidare heiter det i notatet:

-Ein viktig premiss for LNK er at kommunane og KMD tek omsyn til språkpolitiske konsekvensar av eventuelle samanslåingar. Dersom samanslåingar av kommunar med ulikt fleirtalsspråk skjer, må den nye kommunen leggja til rette for obligatoriske språkopplæring for administrasjonen, slik at kommunane blir reelt tospråklege og såleis kan levera gode, klare og språkleg korrekte tenester til innbyggjarane sine.

-I nye (og eksisterande) språkdelte kommunar må det leggjast til rette for obligatoriske språkkurs for administrasjonen, slik at kommunane blir reelt tospråklege og såleis kan levera gode, klare og språkleg korrekte tenester til innbyggjarane sine. Slike tenester kan LNK ta på seg å levera.

-Kommunesamanslåingar i språkdelte område kan lett føra til nye språknøytrale kommunar. Dette inneber at administrasjonen kan nytta bokmål sjølv om fleirtalsforma i kommunen er nynorsk. Over tid kan dette svekkja nynorsk språk.

-Det regionale politiske nivået er viktig for å halda oppe det norske språksystemet, og for å hindra fragmentering av ansvaret for det nynorske språket. Regionnivået, fylkeskommunane, bør styrkjast, både ved at dei får tilført nye oppgåver, men gjerne også gjennom ei utvikling av nye, sterke regionar. I slike prosessar er det viktig å ha med ei forståing av språklege problemstillingar.

LNK sitt arbeid med reforma

Sidan august 2015 og fram til denne sluttrapporten i desember 2020, har oppfølginga av styrevedtaket skjedd ved at organisasjonen har lagt ut eit «policydokument» på nettsida LNK-nytt. Dokumentet har vorte oppdatert kvar månad med relevante endringar, ut frå utgreiingar og arbeid rundt samanslåingar, som kommunane og regionane i nynorskområda har gjennomført. Enkeltprosessar i LNK sine medlemskommunar og i språkdelte område har vore ekstra vektlagt.

LNK har drøfta språklege konsekvensar av kommunereforma på to internseminar og mange styremøte sidan 2014. Reformene har dessutan vore tema for landstinga i 2015, 2017 og 2019.

Språkrådet sendte 30. okt 17 ut rundskriv til kommunar og fylkeskommunar, som er involverte i samanslåingsprosessar, der dei m.a. skriv:

«Når ei kommune- eller fylkessamanslåing er gjennomført, vil Språkrådet skriva til kommunen eller fylkeskommunen for å minna om at det må gjerast nytt målvedtak dersom kommunen eller fylkeskommunen ønskjer å ha eit målvedtak. Det nye målvedtaket må så meldast til Språkrådet, slik at Språkrådet kan fastsetja endring i målvedtaksforskrifta i tråd med målvedtaket. Dersom ein kommune eller fylkeskommune ikkje melder frå om målvedtak, vil Språkrådet leggja til grunn at kommunen eller fylkeskommunen er språkleg nøytral.»

Oppfølging av dette rundskrivet har ført til diskusjonar om målform i dei nye kommunane/regionane, som LNK har følgd med på og gitt innspel til.

LNK har hatt kontakt med mange kommunar i løpet av dei åra arbeidet har føregått, gjennom brev og i møte, der LNK har oppmoda til å sikra framtida til nynorsk i forhandlingane om ny kommune og tilbydd si hjelp som rådgjevar i dette arbeidet.

LNK har utarbeidd eigne malar for språkbruksplanar i både samanslegne og ikkje samanslegne kommunar, både for nynorskkommunar og for kommunar som ynskjer å vera reelt tospråklege. Malane er utarbeidde av Jan Olav Fretland og Jostein Avdem Fretland, med støtte frå Nordmøre Mållag. Dette er viktige verktøy i LNK sitt arbeid med språkleg medvit i kommunane, og oppfølging av kommunereforma for å redusera dei negative konsekvensane for nynorsk ved samanslåingar.

Det nye kommunekartet

Bildet under viser dei nye kommunane etter reforma pr. 1. januar 2020, slik det er presentert på nettstaden regjeringen.no.

LNK sitt arbeid med reforma har, som før nemnt, lagt størst vekt på prosessane og utgreiingane i nynorskområda, der LNK sine medlemskommunar har vore involvert, og samanslåingar i språkdelte område. Arbeidet i dette prosjektet har ut frå dette konsentrert seg om kommunar i gamle Oppland, Buskerud, Telemark, Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal.

I tillegg til å ta med nokre av dei prosessane kommunane har vore gjennom i desse fylka, er fylkesmennene sine forslag til samanslåingar presenterte og status for samanslåingar pr. 1. desember 2020.

Fylkesmennene sine forslag er tatt med fordi det ved fleire høve er signalisert frå regjeringa at arbeidet med reforma vil halda fram. Fleire av fylkesmennene sine forslag vil kunna få språklege konsekvensar for nynorsken, dersom dei vert gjennomførte. Dette gjeld der fylkesmennene føreslår at nynorskkommunar bør slå seg saman med to-språklege kommunar eller bokmålskommunar.

Nynorskprosentane for opplæringsmål i skulen, som er oppgjeve nedanfor for enkelte kommunar, er GSI-tal for 2019.

Nye kommunar pr. 01.01.20

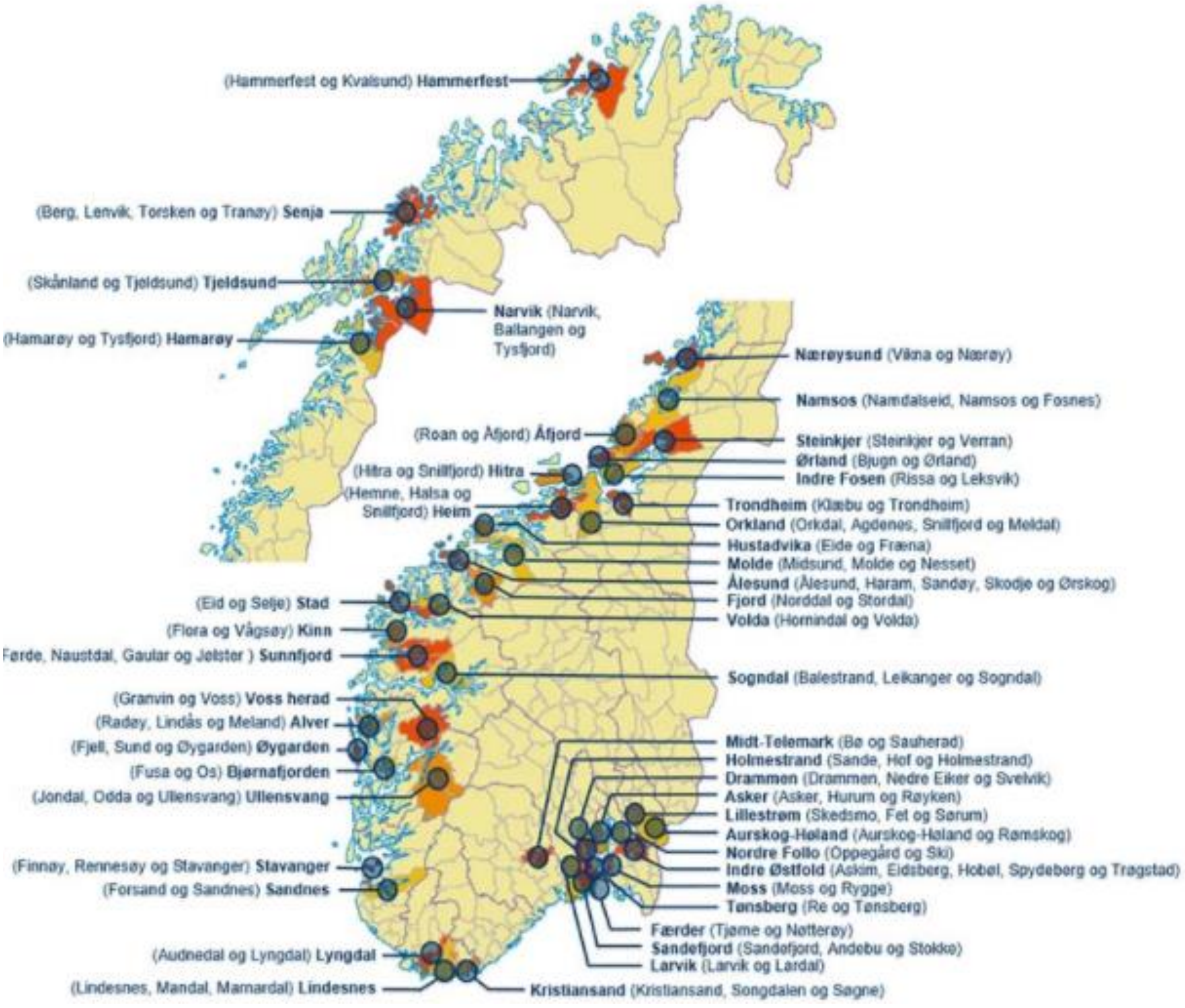

Kjelde: regjeringen.no

Oppland

Dei tre kommunane i Ottadalen (Vågå, Lom og Skjåk) er «reine» nynorskkommunar, og alle er medlemer i LNK. Til saman når desse tre kommunane ikkje opp i 10 000 innbyggjarar.

Elles i Nord-Gudbrandsdalen står nynorsken sterkt i skulen i Ottadalen. Skjåk, Lom og Vågå er nynorskkommunar og har tilnærma 100 prosent nynorsk i skulen, og i Lesja og Dovre, men begge desse kommunane er språknøytrale. Saman med Sel (språknøytral, med 27% nynorsk i skulen) utgjer desse kommunane medlemene i Nord Gudbrandsdalen regionråd (som er medlem i LNK). Ei samanslåing her ville truleg ikkje påverka språksituasjonen i stor grad – særleg dersom kommunesenteret vart lagd til Lom eller Vågå. Dersom Fron-

kommunane også hadde vore med på laget, kunne nynorsken vorte styrkt i området. I dag ligg administrasjonen av regionrådet på Otta i språknøytrale Sel kommune (som brukar lite nynorsk i administrasjonen).
Det er gjennomført tre ulike utgreiingar om samanslåing i dette området. Det gjeld Lom og Skjåk, Vågå og Sel i tillegg til Lesja og Dovre. Andre alternativ i dette området har også vore drøfta.

Kommunestyra i Sel og Våga fatta i juni 2016 vedtak om å halda fram som eigne kommunar, etter at folkerøystingane i begge kommunane resulterte i eit klart nei.

Også Lom og Skjåk kommunar hadde folkerøysting i mai 2016. Resultata i begge desse kommunane vart også klart nei. Kommunestyra fatta i ettertid vedtak i tråd med resultata av folkerøystingane.

Lesja og Dovre har også utarbeidd intensjonsavtale og gjennomført folkerøysting den i juni 16. Kommunestyret i Dovre har i ettertid sagt ja til samanslåing, medan kommunestyret i Lesja har sagt nei.

Det er gjennomført ein utgreiingsprosess for Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu kommune. Nord-Fron er nynorskkommune, medlem i LNK og har 96% nynorsk i skulen. Sør-Fron er språknøytral, men har 89% nynorsk i skulen. Saman ville desse utgjort ein solid nynorskkommune, men dei kjem ikkje opp i 10 000 innbyggjarar. Ringebu er språknøytral, har lite innslag av nynorsk og er eit meir utprega bokmålsområde. Ei samanslåing av desse tre kommunane kunne lett ført til at nynorsk blei marginalisert. LNK sende 03. 11.15 brev til Nord-Fron kommune og bad om at det i forhandlingane vert tatt med ein premiss om nynorsk som administrasjonsspråk i ein eventuell ny kommune. Dette er følgd opp med eit nytt brev 17.02.16. Det vart gjennomført folkerøysting i alle desse tre kommunane i mai 16. I Nord-Fron og Ringebu vart resultatet nei, medan folket i Sør-Fron svara ja. Kommunestyra i desse tre kommunane fatta i juni vedtak i tråd med folkerøystingane.

Valdres er nok den regionen, saman med Hallingdal, der det er størst press på nynorsk språk i dag. I dei seks Valdres-kommunane er Vang (nynorskkommune med 92% av elevane i grunnskulen – medlem i LNK), Vestre-Slidre (nynorskkommune der 94% av grunnskuleelevane brukar nynorsk – medlem i LNK), Øystre Slidre (nynorskkommune der 87% % av elevane er nynorskbrukarar), Nord-Aurdal (språknøytral med berre 1% nynorsk i skulen), Etnedal (språknøytral med 69% nynorsk), og Sør-Aurdal (språknøytral med 48%

nynorsk) er det i dag til saman 910 bokmålselevar og 980 nynorskelevar. Ved ei samanslåing ville altså nynorsk framleis ha eit knapt fleirtal (52%).

Ei av utfordringane er at Fagernes, som peikar seg ut som kommunesenter, ligg i Nord-Aurdal – som er den klart største kommunen, og som har få nynorskelevar og lite tradisjon for bruk av nynorsk i kommuneadministrasjonen. I ein slik storkommune ville nynorsk fort kunne koma under press.

Dersom Øystre- og Vestre Slidre hadde gått saman med Vang i ein ny kommune, noko som og har vore omsnakka i regionen tidlegare, ville dette bli ein solid, men liten (om lag 7 000 innbyggjarar) nynorskkommune.

Det vart i samband med valet 2015 gjennomført folkerøysting i Vang, som den einaste kommunen i Valdres. Resultatet vart eit klart nei til samanslåing. Vang gjorde deretter kommunestyrevedtak om å halda fram som eigen kommune og ikkje delta vidare i arbeid med kommunereforma i Valdres.

Vestre Slidre, Øystre Slidre, Etnedal, Sør-Aurdal og Nord-Aurdal fatta alle vedtak om å gå vidare i arbeidet med kommunereforma. LNK sende ei oppmoding om å ta omsyn til nynorsk, som ein viktig del av Valdres-identiteten og den lokale kulturen, i det vidare arbeidet om kommunesamanslåing for desse kommunane. Denne oppmodinga er følgd opp med eit nytt brev frå LNK 17.02.16.

Det vart halde folkerøysting i Vestre Slidre, Øystre Slidre, Etnedal og Sør-Aurdal 30. mai 16. Svaret frå innbyggjarane var eit klart nei i alle fire kommunane.

Kommunestyra i Etnedal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Sør-Aurdal fatta alle i ettertid vedtak i tråd med folkerøystingane. Nord-Aurdal fatta, som einaste kommunen i denne konstellasjonen, positivt vedtak om samanslåing.

Fylkesmannen sitt framlegg:
Fylkesmannen i Oppland har vektlagt at Stortinget har vedtatt at samanslåing av kommunar skal vera frivillig og tilrår med bakgrunn i det ikkje å bruka tvang. Fylkesmannen tilrår på sikt samanslåing av desse kommunane i fylket:

- Jevnaker, Ringerike og Hole
- Gran og Lunner
- Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten
- Søndre Land og Nordre Land

- Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Vang Lillehammer, Gausdal og Øyer
- Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron
- Sel og Vågå
- Lom og Skjåk
- Dovre og Lesja

Samtidig skriv Fylkesmannen at desse alternativa bør utgreiast nærare:

- Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land og Nordre Land
- Lom, Skjåk, Vågå og Sel

Regjeringa og Venstre la, i avtalen av 22.02.17, ikkje opp til tvangssamanslåingar i Oppland. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020
Det vart ikkje vedtatt frivillige samanslåingar i fylket. Berre dei tre kommunane Nord-Aurdal, Sør-Fron og Dovre har fatta vedtak om samanslåing, men ingen av dei aktuelle nabokommunane var positive. Stortinget har stadfesta dei lokale vedtaka.

Buskerud
I Buskerud er Ål (nynorskkommune 85%), Gol (nynorskkommune der 16% av elevane i grunnskulen har nynorsk) og Hemsedal (nynorskkommune med 26% nynorsk) medlemer i LNK, men nynorsk språk står ikkje sterkt i nokon av desse kommunane – med unnatak av Ål.

Dersom Hallingdal slår seg saman med Hemsedal (og tek med Nes (bokmålskommune med 100% bokmål) og Hol (språknøytral - 100% bokmål) ville den nye kommunen få ein nynorskprosent på 30 – og nynorsk ville vera under sterkt press.

Dette er kanskje den regionen i landet der det har hasta mest med å setja inn tiltak for å halda oppe den lokale kulturen og språket. Her ligg det store utfordringar både for Noregs Mållag og for LNK. LNK starta prosessen i sommaren 2015 då organisasjonen arrangerte landstinget sitt på Gol 4. og 5. juni. Tema var omdømebygging, mellom anna kva språk har å seia for det kommunale omdømet.

Hol og Ål har gjennomført utgreiing om kommunesamanslåing. Den rådgjevande folkerøystinga, 10. april 2016, resulterte i eit klart nei i begge kommunane. Resultatet av folkerøystinga vart følgd opp i begge kommunestyra med nei til samanslåing.

Gol og Nes starta opp utgreiingsarbeidet på nyåret 2016. Dette kunne lett blitt ei språkleg utfordring, der nynorsken vart pressa ytterlegare i dette området. Kommunestyret i Nes fatta vedtak om å halde fram som eigen kommune, medan kommunestyret i Gol sa ja til samanslåing. Vedtaka er gjort i juni 16.

Kommunestyret i Hemsedal gjorde, den 10. mars 2016, vedtak om å halda fram som eigen kommune.

Fylkesmannen sitt framlegg:

Fylkesmannen i Buskerud tilrår slik inndeling:

- «Numedal: Kongsberg og/eller de 3 Numedalskommunene iverksetter/fortsetter en prosess med sikte på kommunesammenslutning på et seinere tidspunkt enn det som følger av dagens reform.
- Hallingdal: De 6 kommunene iverksetter/fortsetter en prosess med sikte på kommunesammenslutning på et seinere tidspunkt enn det som følger av dagens reform.
- Ringeriksregionen: Jevnaker (Oppland) er en del av Ringeriksregionen. Ringerike, Hole og Jevnaker slås sammen til en ny kommune nå.
- Midtfylket: Modum, Sigdal og Krødsherad iverksetter en prosess med sikte på kommunesammenslutning på et seinere tidspunkt enn det som følger av dagens reform.
- Hurum og Røyken: Hurum, Røyken og Asker slås sammen til en ny kommune nå.
- Drammensregionen: Drammen, Svelvik, Nedre Eiker, Lier og Øvre Eiker slås sammen til en ny kommune nå.»

Hallingdal med kommunane Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes og Flå, ville gitt ein kommune der dei språklege utfordringane burde vore ein viktig del av den vidare prosessen.

Regjeringa og Venstre la, i avtalen av 22.02.17, ikkje opp til tvangssamanslåingar i Buskerud. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020
Det er ikkje fatta vedtak om frivillige samanslåingar i Buskerud. Stortinget har stadfesta dei kommunale vedtaka.

Telemark
I Vest-Telemark er Vinje, Tokke, Fyresdal, Seljord, Kviteseid og Nissedal meir og mindre solide nynorskkommunar som alle er med i LNK.

Vest-Telemarkrådet gjennomførte ein forstudie og vedtok å setja i gang eit forprosjekt med desse retningane for det vidare arbeidet:
- Vidareføring av dagens kommunestruktur med meir forpliktande samarbeid.
- Mogleg samanslåing av Seljord, Nissedal og Kviteseid.
- Mogleg samanslåing av Fyresdal og Tokke.

Det har i tillegg vore arbeidd med fleire ulike alternativ i Vest-Telemark. Alle alternativa er lagt bort som uaktuelle, med bakgrunn i vedtak i kommunane.

Hjartdal (nynorskkommune, men ikkje med i LNK - 67% nn elevar i grunnskulen), Notodden (språknøytral med 0% nynorsk i grunnskulen), Bø (nynorskkommune, med stort fleirtal bokmålselevar i grunnskulen) og Sauherad (språknøytral, med 99% bokmålselevar) har alt eit visst formalisert samarbeid. Dette alternativet er ikkje aktuelt for ein ny kommune.
Bø er ein særs interessant kommune med høgskule, ein allsidig arbeidsmarknad og stor tilflytting. Bø har signalisert at dei gjerne vil samarbeida vestover, mot Seljord. Då kunne nynorsk i området verta styrkt. Dersom Hjartdal vender seg vestover, mot Seljord, vil dette også styrka nynorsken (og LNK) i området. Desse alternativa er lagt bort.

Hjartdal, Tinn og Notodden forhandla våren 2015 om kommunesamanslåing. Desse forhandlingane vart brotne og vidare arbeid lagt ned. Hjartdal og Tinn har i ettertid utarbeidd intensjonsavtale, som vart presentert og signert 31.03.16. Kommunestyret i Tinn røysta nei til avtalen med Hjartdal og dette alternativet er ikkje lenger aktuelt. Hjartdal og Notodden har seinhaustes 2016 vurdert samanslåing, men folkerøystinga i Hjartdal i desember enda med eit klart nei til dette alternativet.

Modellen med Seljord, Nome og Sauherad, er ikkje lenger aktuell, ettersom Nome sa nei. Seljord fatta i juni 16 vedtak om å halda fram som eigen kommune.

Nome, Bø og Sauherad forhandla fram ein intensjonsavtale, der Telemark og Bø mållag var aktiv i sluttfasen av forhandlingane og fekk inn eit punkt om tospråkleg praksis i avtalen. Både i Bø og Nome har innbyggjarane sagt nei til samanslåing i folkerøysting, medan innbyggjarane i Sauherad har sagt ja gjennom innbyggjarundersøking. Dette gjer denne grupperinga uaktuell.

Etter at alternativet med Nome, Bø og Sauherad stranda, har kommunestyra i Bø og Sauherad, i juni 16, fatta positive vedtak om samanslåing.

Fylkesmannen sitt framlegg:
Fylkesmannen i Telemark har lagt fram denne tilrådinga til ny kommunestruktur:

- Midt – Telemark, kommunane Bø, Nome og Sauherad vert slått saman til ein kommune med nasjonalt vedtak i 2017.

Desse kommunane vert slått saman med nasjonale vedtak etter 2017:

- Bamble, Porsgrunn, Siljan og Skien
- Drangedal og Kragerø
- Hjartdal og Notodden
- Tinn vert vidareført som eigen kommune inntil vidare
- I Vest-Telemark bør det vera ein struktur med færre kommunar enn i dag. Eit alternativ kan vera ein kommune. Kviteseid og Seljord bør vera med i alle alternativa.

Regjeringa og Venstre la, i avtalen av 22.02.17, ikkje opp til tvangssamanslåingar i Telemark. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020
Bø og Sauherad har slått seg saman til Midt-Telemark kommune. Den nye kommunen er innmeld i LNK. Stortinget har stadfesta dei kommunale vedtaka.

Kommunestyret i Midt-Telemark kommune gjorde 30.09.19 vedtak om nynorsk som målform i skriv frå statsorgan. I Midt-Telemark har berre 18% av elevane i grunnskulen nynorsk som opplæringsmål og nynorsken er under sterke press.

Agder
I Setesdalen er Bykle, Valle og Bygland solide nynorskkommunar, og dersom ei eventuell samanslåing hadde tatt med Evje og Hornnes (språknøytral, men med 66% nynorsk i skulen) ville nynorsk framleis stått sterkt – og LNK hadde truleg blitt styrkt (Evje og Hornnes er ikkje med i LNK i dag).

På Setesdalstinget i juni 2015 vart det klart at det likevel ikkje vil verta ein storkommune i Setesdalen. Både Valle og Bykle ønskte å gå vidare som sjølvstendige kommunar.

Bygland ønskte i utgangspunktet ein storkommune i dalen, men etter Setesdalstinget vart ikkje denne modellen vurdert som realistisk. Alternativet Bygland, Evje og Hornnes og Åseral vart også lagt bort. Her ville to små nynorskkommunar i tilfelle gått saman med ein litt større språknøytral kommune. Det kunne språkleg sett slå begge vegar.

Åseral gjennomførte rådgjevande folkerøysting i samband med kommunevalet i 2015, med 60% nei frå innbyggjarane.

Alternativet Lindesnes, Mandal og Marnardal blir nok ein bokmålskommune, medan for alternativet Lindesnes, Lyngdal, Hægebostad og Audnedal ville nynorsk blitt i solid mindretal med utfordringar for nynorskområda i ein eventuell ny kommune.

Alternativet Lindesnes, Mandal og Marnardal fekk fleirtal i folkerøystinga og har gjort vedtak om å vera bokmålskommune.

Det vart inngått intensjonsavtale mellom Hægebostad (100% nn), Audnedal (47% nn) og Lyngdal (bm), med opning for også Lindesnes (bm) å tiltre. Avtalen inneheld ikkje noko om målform. Alternativet med desse tre kommunane ville utfordra nynorsken i dette området. Folkerøystinga i Hægebostad 6. mars gav 59% neirøyster.

Hægebostad og Kvinesdal vart i byrjinga av mai 16 einige om å gå i forhandlingar om intensjonsavtale. I tillegg var Hægebostad, i følgje pressa, i dialog med Audnedal. Hægebostad kommunestyre vedtok 27.02.20 overgang frå nynorsk til nøytralt administrasjonsspråk.

Audnedal og Lyngdal har gjort vedtak om å slå seg saman. Nynorsken i Audnedal vil nok bli ytterlegare pressa som følgje av dette.

Hægebostad fatta vedtak om å halda fram som eigen kommune.

Det har vore ein viss mediedebatt i Sirdal om samanslåing med Flekkefjord. Her har også språkargument vore framme i reformdebatten (Sirdal er språknøytral og med i LNK, med 99% nynorsk i skulen. Flekkefjord er ein monaleg større bokmålskommune utan nynorsk i skulen).

Fylkesmannen sitt framlegg:
Fylkesmannen tilrår 5 kommunar, alternativt 6-8, som det langsiktige målet det skal jobbast mot.

- Heile Knutepunkt Sørlandet går saman til ein kommune. Ei todeling med K5 (Birkenes, Kristiansand, Lillesand, Songdalen og Søgne) og Vennesla/Iveland er ei akseptabel tilnærming.
- Arendal, Froland og Grimstad dannar kjernen i ein ny kommune, og Tvedestrand, Vegårshei og Åmli går med i denne. Risør og Gjerstad kan danna eigen kommune eller gå saman med dei 6 andre.
- Mandal, Lindesnes og Marnardal går saman. Audnedal kan velja om dei vil vera med her eller gå til Lister. Åseral kan velja å gå med her eller å gå til Setesdal.
- Det vert etablert ein stor Listerkommune av dei seks faste kommunane. Audnedal og ev. heile eller delar av Lund kommune kan vera med viss dei sjølv ønskjer dette alternativet.
- Det vert etablert ein stor Setesdalskommune av dei fire faste kommunane. Åseral kan vera med her om dei sjølv ønskjer dette alternativet. Ei to-deling med forpliktande samarbeid kan vurderast.

Fylkesmannen tilrår vidare at kommunereforma vert vidareført for alle kommunane i fylket i neste Stortingsperiode. Dette arbeidet bør ta utgangspunkt i ein framtidig kommunestruktur med fem store kommunar basert på dagens regionråd.

Regjeringa og Venstre la i Agder, i avtalen av 22.02.17, opp til tvangssamanslåing av Lindesnes, Mandal og Marnardal i tillegg til Songdalen, Søgne og Kristiansand. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020
Audnedal og Lyngdal har slått seg saman til Lyngdal kommune. Stortinget vedtok i tillegg både samanslåing av Lindesnes, Mandal og Marnardal til Lindesnes kommune og Songdalen, Søgne og Kristiansand til Kristiansand kommune.

Nye Lyngdal kommune har gjort vedtak om å vera språknøytral. Kristiansand er også språknøytral, medan Lindesnes er bokmålskommune.

Rogaland:
Dei seks kommunane i Ryfylke (Strand, Forsand, Hjelmeland, Finnøy, Sauda og Suldal) har til saman om lag 26 000 innbyggjarar.

Forsand og Hjelmeland er nynorskkommunar og med i LNK, medan Strand er språknøytral med 53% nynorskelevar i grunnskulen – og ikkje medlem. Ei samanslåing her kunne truleg ha blitt ein styrkje for nynorsken og for LNK.

Den nye tunnelen frå Tau i Strand kommune til Stavanger opna 2019, noko som vil føra til endå sterkare band mellom Ryfylke og Stavanger. Det vil også lett få språklege konsekvensar for Ryfylke på sikt, då Stavanger og Nord-Jæren i praksis er eit stort bokmålsområde.

Innbyggjarane i Hjelmeland sa nei (54%) til vidare arbeid med kommunestruktur i Ryfylke i den rådgjevande folkerøystinga i samband med kommunevalet 2015. Kommunen underteikna, etter fylkesmannen la fram si tilråding, intensjonsavtale med Strand kommune. Hjelmeland har seinare, i ny folkerøysting i januar 2017, sagt nei til samanslåing og held fram som eigen kommune.

Forsand vedtok sommaren 2015 at dei ønskjer å gå vidare som eigen kommune, men gjorde i juni 16 eit nytt vedtak om å slå seg saman med Sandnes. Innbyggjarundersøkinga viste også fleirtal for samanslåing med Sandnes og vedtaket vart stadfesta i kommunestyret 7. sep. 16. Dette valet vil nok få språklege konsekvensar for innbyggjarane i Forsand.

Finnøy (nn), Suldal (nn) og Sauda (nn) er dei tre resterande kommunane i Ryfylke. Alle er med i LNK og er så godt som «reine» nynorskkommunar dersom me ser på elevtal i grunnskulen. I tillegg har Sauda og Suldal utgreidd samanslåing med Vindafjord og Etne. Ei samanslåing her ville truleg styrkja nynorsken i området.
Både Sauda og Suldal har seinare vedteke å halda fram som eigne kommunar.

Reisetida frå Finnøy til Stavanger er redusert til 45 min. etter at Finnøy-tunnelen vart opna. Finnøy kan lett verta ein forstad til Stavanger slik Randaberg og Rennesøy i stor grad vart det då dei undersjøiske tunnelane på E39 kom på plass. Finnøy er ein del av Stavanger på NHO sitt kart.

Finnøy og Rennesøy signerte også 10. mai 16 intensjonsavtale med Stavanger kommune, som også vil gje språklege konsekvensar. Kommunestyra i desse kommunane fatta i juni vedtak om samanslåing. LNK har sendt brev til Finnøy kommune og oppmoda om å utarbeida eigen språkbruksplan for å sikra dei nynorske språktradisjonane i Finnøy.

På Haugalandet har Haugesund, Karmøy, Tysvær og Sveio utgreidd samanslåing. Prosessen stranda før det kom i gang reelle forhandlingar.

Sveio underteikna i ettertid intensjonsavtale med Haugesund om samanslåing. Dette alternativet ville også ha utfordra nynorsken. LNK har sendt brev til Sveio kommune og oppmoda om å utarbeida eigen språkbruksplan for å sikra dei nynorske språktradisjonane i Sveio. Sveio kommunestyre fatta i juni 16 vedtak om å halda fram som eigen kommune.

Bokn og Tysvær forhandla også fram intensjonsavtale. Den nye kommunen skulle vera språknøytral. Begge kommunane er registrerte som nynorskkommunar i forskrift om målvedtak i kommunar og fylkeskommunar, men Tysvær har i 2013 gjort vedtak om at administrasjonsspråket skal vera nøytralt. Nynorsken står svakt i Tysvær i dag. Kommunestyret i Bokn har vedtatt å halda fram som eigen kommune, slik folkerøystinga i kommunen tilrådde.

Vindafjord og Etne har utgreidd eit alternativ for desse to kommunane. Begge kommunane er nynorskkommunar og med i LNK. Intensjonsavtalen er godkjent, men folkerøystinga i slutten av september 16 viste eit klart nei-fleirtal i begge kommunane. Kommunestyra i begge kommunane har i ettertid gjort vedtak om ikkje å slå seg saman.

På Jæren vart fleire modellar drøfta, men Hå, Time og Klepp forhandla til slutt fram ein intensjonsavtale om samanslåing. Klepp er nynorskkommune og har om lag 60% nn-elevar att i grunnskulen. Hå er språknøytral, men har 99% nn i grunnskulen. Time er også ein solid nynorskkommune med 90% nn i grunnskulen. Både Hå og Time er med i LNK. Dei tre kommunane er om lag

jamstore (ca 18 000 innbyggjarar i kvar av dei). Ei samanslåing av desse ville truleg styrkt både nynorsken i området og LNK, då innbyggjarane i Klepp ville talt med i finansieringa av LNK. Den nye storkommunen ville fått 83% nynorsk i grunnskulen. Intensjonsavtalen hadde med i eit punkt om at det nye kommunestyret skulle gjere vedtak om målform.

Folkerøystinga i desse kommunane 25. april 2016 viste eit tydeleg nei til samanslåing i Hå og Klepp, medan innbyggjarane i Time sa ja. Kommunestyra i kommunane har seinare følgd opp resultata av folkerøystingane med vedtak.

Sør i Rogaland er Bjerkreim nynorskkommune og med i LNK. Dei har vurdert fleire alternativ, men sa i juni 16 endeleg nei til samanslåing med andre kommunar.

Fylkesmannen sitt framlegg:
Fylkesmannen tilrår desse nye kommunane frå 1. januar 2020

- Stavanger, Rennesøy og Finnøy
- Sokndal og Eigersund, som første endring i Dalane
- Forsand og Strand, som første endring i Ryfylke

Med grunnlag i dei utgreiingane som er gjort, tilrår fylkesmannen at arbeidet med å danna nye kommunar i Rogaland held fram. Dei mest aktuelle kommunane for vidare dialog:

- Bjerkreim og Lund (Sokndal og Eigersund)
- Hjelmeland (Strand/Forsand)
- Bokn (Tysvær)
- Utsira (Haugesund/Karmøy)
- Randaberg, Sola og Kvitsøy («Nye Stavanger»)

Regjeringa og Venstre la, i avtalen av 22.02.17, ikkje opp til tvangssamanslåingar i Rogaland. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017.

Forsand gjorde i okt. 17 nytt vedtak om å be Stortinget oppheva tidlegare vedtak om samanslåing med Sandnes. Fylkesmannen meinte at kommunestyret i Forsand ikkje kunne stansa arbeidet med samanslåing. Stortinget vedtok i desember 2017 samanslåing med Sandnes. Forsand gjennomførte 29.04.19 folkerøysting om samanslåing med Sandnes eller Strand kommunar. Samanslåing med Strand fekk nær 56% av røystene, medan vel 43% røysta for

samanslåing med Sandnes. Kommunestyret gjorde 8. mai 19 nytt vedtak om å slå seg saman med Strand. Kommunalministeren sa likevel nok ein gong nei til å reversera samanslåinga med Sandnes, og stadfesta på nytt at Kolabygda og Preikestolen skulle overførast til Strand.

Status pr. 1. desember 2020
Rennesøy, Finnøy og Stavanger har slått seg saman til Stavanger kommune. Forsand har slått seg saman med Sandnes. I begge desse grupperingane vil nynorsken bli utfordra. Stortinget har stadfesta dei kommunale vedtaka.

Nye Sandnes kommune er språknøytral.

Stavanger kommune gjorde 25.11.19 vedtak om å vera språknøytral etter mållova og at administrasjonsspråket i kommunen skulle vera nøytralt. Kommunen skal jobba for å styrka nynorsk i kommuneadministrasjonen, i skulen og i Stavanger-samfunnet som heilskap. Dette skal følgjast opp politisk med eiga sak i løpet av 2020.

I tillegg til dette er det seks kommunar i fylket som har gjort vedtak om samanslåing, men som ikkje har fått ja frå nabokommunane.

Hordaland
I Nordhordland var ein modell Masfjorden, Modalen, Lindås, Austrheim, Meland, Radøy, Fedje, Osterøy og Gulen (i Sogn og Fjordane) – eller eit utval av desse kommunane. Alle desse er solide nynorskkommunar og medlemer i LNK. Osterøy, men særleg Meland og Lindås er eit språkleg pressområde, med stor tilflytting, særleg frå Bergen. Ei samanslåing etter denne modellen, ville sannsynlegvis ha styrkt nynorsken i området.

Lindås, Meland og Radøy har vedtatt å slå seg saman.

Sund, Fjell og Øygarden slo tidleg i forhandlingane fast at administrasjonsmålet for den nye kommunen skal vera nynorsk. Desse tre kommunane har også gjort vedtak om samanslåing.

I Hardanger var dei «gamle» kommunane Kvam, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Granvin, Ulvik meir og mindre «reine» nynorskkommunar og medlemer i LNK (sjølv om Odda har meldt seg ut, og var ute frå 2016). Det var forhandla fram fleire intensjonsavtalar mellom ulike kommunar i Hardanger. Ei samanslutning her ville venteleg ha lite å seia for nynorsken og LNK.

Granvin og Voss har også fatta vedtak om å slå seg saman. Begge er nynorskkommunar og med i LNK.

I Midthordland har kommunestyret i Fusa i juni 16 sagt ja til samanslåing med Os til Bjørnafjorden kommune. Både Os og Fusa er nynorskkommunar og med i LNK.

Alle kommunane i Sunnhordland er «reine» nynorskkommunar og medlemer i LNK. Berre kommunane Stord og Fitjar inngjekk intensjonsavtale om samanslåing. Avtalen inneber at nynorsk skal vera målform i den nye kommunen. Innbyggjarane i Stord sa klart ja til samanslåing, medan innbyggjarane i Fitjar sa eit klart nei til samanslåing. Kommunestyret i Fitjar har i ettertid følgd opp folkerøystinga og sagt nei til samanslåing.

Fylkesmannen sitt framlegg:
Fylkesmannen tilrår at det i framtida er 10 kommunar i Hordaland. Desse kommunane slår seg saman med nasjonale vedtak i 2017:

- «Nordhordland»: Lindås, Meland og Radøy (Alver kommune)
- «Nye Øygarden»: Sund, Fjell og Øygarden
- «Bjørnefjorden kommune»: Os og Fusa (Bjørnafjorden kommune)
- «Nye Ullensvang»: Jondal, Odda og Ullensvang
- «Nye Voss»: Voss og Granvin.

Fylkesmannen tilrår at reformprosessen held fram og skisserer ein slik struktur i framtida:

- Austrheim, Fedje, Masfjorden bør slå seg saman med Nordhordland eller eventuelt avklare andre samanslåingsalternativ
- Osterøy, Vaksdal, og Samnanger bør slå seg saman med Bergen. Bergen kommune utgreier no bydelsorganisering med etablering av kommunedelsenter i Arna. I intensjonsavtalen ligg det føre etablering av Oster bydel i Bergen. Alternativt kan desse kommunane etablere ein kommune aust for Bergen.
- I Sunnhordland bør det etablerast ein ny kommune som består av Stord, Fitjar, Bømlo og Sveio. Sveio kan alternativt slå seg saman med Haugesund.
- Tysnes kommune bør slutte seg til Bjørnafjorden kommune, men kan eventuelt vende seg til Sunnhordland.

- Når det gjeld Eidfjord, legg vi til grunn at i den neste reformrunden må kommunen gå inn i ei større eining og i den runden sjølv ta standpunkt til om dei vil gå mot Voss eller «Nye Ullensvang.»
- For Ulvik er det naturleg å fylgje Granvin mot Voss eller alternativt "Indre Hardanger" som fått frist til 1. des 16 til å fatte vedtak.
- Øykommunen Austevoll bør slå seg saman med Bergen, men kan alternativt verte ein del av Bjørnafjorden.
- Kvinnherad
- Kvam
- Askøy

Av fylkesovergripande utfordringar tilrår fylkesmannen at Etne slår seg saman med Vindafjord i Rogaland. Fylkesmannen er også av den oppfatning at det ligg til rette for at Gulen i neste runde vert ein del av "Nye Nordhordland" eller ein del av ein ny kommune med Fedje, Austrheim og Masfjorden.

Regjeringa og Venstre la, i avtalen av 22.02.17, ikkje opp til tvangssamanslåingar i Hordaland. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020
Fusa og Os har slått seg saman til Bjørnafjorden kommune.
Meland, Lindås og Radøy har slått seg saman til Nordhordland kommune.
Sund, Fjell og Øygarden har slått seg saman til Nye Øygarden kommune.
Granvin har slått seg saman med Voss til Voss herad.
Odda, Ullensvang og Jondal har slått seg saman til Ullensvang kommune.
Stortinget har stadfesta dei kommunale vedtaka.

Kommunestyret i Ullensvang kommune gjorde 7.11.19 vedtak om nynorsk som målform etter mållova og nynorsk som administrasjonsspråk i den nye kommunen.

Kommunestyret i Bjørnafjorden kommune vedtok 19.11.19 nynorsk som målform og administrasjonsspråk.

Kommunestyret i Øygarden kommune vedtok 21.11.19 språkbruksplan med nynorsk som administrasjonsspråk.

Kommunestyret i Alver kommune vedtok 31.10.19 nynorsk som målform og administrasjonsspråk.

Heradsstyret i Voss herad vedtok 12.12.19 nynorsk som målform og ny språkprofil for heradet.

Sogn og Fjordane
Sidan nynorsk er så godt som einerådane i Sogn og Fjordane (utanom delar av Vågsøy), ville ulike kommunemodellar her truleg ikkje fått konsekvensar for nynorsk som språk eller for LNK. Det er berre Leikanger, Vågsøy og Selje som ikkje er medlemer i LNK. Større einingar i Sogn og Fjordane kunne tvert om ha styrkt nynorsken.

Resultatet av prosessane i dette fylket er at kommunane Førde, Jølster, Gaular og Naustdal har gjort gjensidige vedtak om samanslåing og Hornindal har vedteke samanslåing med Volda kommune i Møre og Romsdal.

I mars 17 gjorde Flora kommune og Vågsøy kommune vedtak om å slå seg saman til Kinn kommune. Begge er nynorskkommunar, men berre Flora kommune var medlem av LNK før 2020.

I tillegg har Eid og Selje kommunar gjort vedtak om samanslåing til Stad kommune. Eid var medlem i LNK før samanslåinga.

Elles er det også fleire andre kommunar som har gjort vedtak om samanslåing, men kommunane dei ønskte samanslåing med har gjort andre vedtak om samanslåing eller å halde fram som eigen kommune.

Fylkesmannen sitt framlegg:
Fylkesmannen tilrår desse endringane frå 1. januar 2020, ut frå kommunane sine gjensidige vedtak om samanslåing:

- I Sunnfjord med kommunane Førde, Naustdal, Gaular og Jølster
- I Indre Nordfjord og Søre Sunnmøre med Hornindal og Volda i Møre og Romsdal

I tillegg er det to andre prosjekt der kommunane ikkje har gjort gjensidige vedtak om samanslåing, men der fylkesmannen tilrår samanslåing ut frå ei fagleg vurdering, målsettinga med reforma, kriteria for god kommunestruktur og regjeringa og Stortinget sine føringar for reforma.

- I Sogn med kommunane Sogndal, Leikanger og Balestrand
- I Ytre Nordfjord med kommunane Vågsøy og Selje

Vidare ser fylkesmannen for seg at desse samanslåingane kan vere aktuelle framover:

- Luster og den nye kommunen i Sogn
- Eid, Gloppen og Stryn
- Fjaler, Askvoll, Hyllestad og Solund
- Flora og Bremanger, alternativt at Flora søkjer mot den nye kommunen i Sunnfjord og Bremanger mot den nye kommunen i Ytre Nordfjord
- Årdal, Lærdal og Aurland
- Vik og Voss, alternativt at Vik søkjer mot den nye kommunen i Sogn
- Høyanger bør sjå til naboane, avhengig av kva veg dei vel
- Gulen og Masfjorden, og på lengre sikt saman med fleire kommunar i Nord-Hordaland

Fylkesmannen presenterte 20. april 17 i tillegg tilråding om at Bremanger også slår seg saman med Flora og Vågsøy.

Regjeringa og Venstre la, i avtalen av 22.02.17, opp til tvangssamanslåing av Balestrand, Leikanger og Sogndal i Sogn og Fjordane. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020
Førde, Jølster og Gaular og Naustdal har slått seg saman til Sunnfjord kommune.
Hornindal har slått seg saman med Volda, på andre sida av fylkesgrensa.
Flora og Vågsøy har slått seg saman til Kinn kommune.
Eid og Selje har slått seg saman til Stad kommune.
Stortinget har i tillegg gjort vedtak om tvangssamanslåing av Balestrand, Leikanger og Sogndal i Sogn og Fjordane. Alle desse tre er nynorskkommunar, men berre Balestrand og Sogndal er medlemmer av LNK.

Sogndal kommune gjorde 21.11.19 vedtak om nynorsk som målform og administrasjonsspråk. Kommunestyret ynskjer at det vert utarbeidd ein språkbruksplan og retningsliner for bruk av nynorsk.

Stad kommune gjorde 24.11.19 vedtak om nynorsk som målform.

Sunnfjord kommune gjorde 27.11.19 vedtak om nynorsk som statleg tenestespråk og administrasjonsspråk.

Kinn kommunestyre gjorde 11.12.19 vedtak om nynorsk målform etter mållova og nynorsk som administrasjonsspråk.

Møre og Romsdal

Det har også i Møre og Romsdal vore arbeidd med mange modellar og alternativ.

Etter folkerøystingar og endeleg handsaming i kommunane står ein likevel berre att med nokre få vedtak om samanslåing.

Ålesund, Sandøy og Skodje har gjort vedtak om å slå seg saman til ein kommune. Ørskog har også slutta seg til dette alternativet. Både Sandøy, Skodje og Ørskog er nynorskkommunar, men berre Ørskog og Skodje er medlemmer i LNK. Etter først å ha opna opp for å forhandle, takka Haram likevel nei til å vera med i dette alternativet. Gamle Ålesund var språknøytral. Som vedlegg til intensjonsavtalen om regionkommune Ålesund er det laga reglar for språkbruk i den nye kommunen. Her vert det slått fast at den nye kommunen skal ha nynorsk som målform, med moglegheit for bruk av bokmål for sakshandsamarar i det daglege arbeidet og i brev til innbyggjarar o.a.

Herøy og Sande gjekk i desember 2016 inn i ein intensjonsavtale og gjennomførte folkerøysting i januar 2017. Avtalen har nynorsk som målform i den nye kommunen. Kommunane gjorde ikkje vedtak om samanslåing.

Norddal og Stordal gjekk også i desember 16 inn intensjonsavtale om samanslåing, med nynorsk som målform.

Molde, Nesset og Midsund har gjort vedtak om å slå seg saman. Midsund er nynorskkommune, men ikkje medlem i LNK. Molde er språknøytral, men er i praksis bokmålskommune. Nesset er registrert som nynorskkommune, men er i praksis språknøytral. Språk er ikkje nemnt i intensjonsavtalen for Molde-regionen.

Fræna og Eide har gjort vedtak om samanslåing. Fræna er språknøytral, medan Eide er bokmålskommune.
Halsa og Rindal har gjort vedtak om å skifta fylke til Sør-Trøndelag.

Fylkesmannen sitt framlegg:
Fylkesmannen føreslår talet på kommunar vert redusert frå 36 til 16 kommunar på kort sikt og ein vidare reduksjon til 7 kommunar på lengre sikt. Som første steg tilrår fylkesmannen at desse kommunane slår seg saman:

- Ålesund, Skodje, Sandøy, Sula, Haram, Giske.
- Molde, Midsund, Nesset, Aukra, Gjemnes (unntatt Bergsøya)
- Kristiansund, Averøy, Tingvoll, Gjemnes (Bergsøya)
- Ørsta, Volda, Hornindal
- Ulstein og Hareid
- Fræna og Eide
- Sykkylven og Stranda
- Herøy og Sande
- Rauma
- Sunndal
- Vestnes
- Surnadal
- Aure og Halsa
- Norddal, Stordal, Ørskog
- Vanylven
- Smøla

På lenger sikt skisserer fylkesmannen desse 7 kommunane i fylket:

- Nye Ålesund med Ålesund, Sula, Giske, Skodje, Haram, Ørskog, Stordal, Norddal og deler av Sandøy.
- Nye Molde med Molde, Fræna, Aukra, Misund Vestnes, Rauma, Eide, Nesset og Gjemnes (utan Bergsøya) og småøyane i Sandøy.
- Nye Kristiansund med Kristiansund, Averøy, Tingvoll, Aure, Halsa, Smøla og deler av Gjemnes (Bergsøya).
- Nye Hareid med Hareid, Herøy, Sande, Ulstein og Vanylven
- Nye Ørsta, Volda og Hornindal

- Nye Sykkylven og Stranda
- Nye Surnadal og Sunndal

Fylkesmannen går inn for at Rindal flyttar over til Sør-Trøndelag.

Regjeringa og Venstre la, i avtalen av 22.02.17, opp til tvangssamanslåing av Haram med Ålesund, Sandøy, Skodje og Ørskog i Møre og Romsdal. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020
Ålesund, Sandøy og Skodje har slått seg saman. Ørskog har slutta seg til dette alternativet. I tillegg har Stortinget gjort vedtak om at Haram også skal inn i Ålesund kommune. Både Haram, Sandøy, Skodje og Ørskog er nynorskkommunar, men berre Haram, Ørskog og Skodje er medlemmer i LNK.
Molde, Nesset og Midsund har slått seg saman til Molde kommune.
Fræna og Eide har slått seg saman til Hustadvika kommune.
Norddal og Stordal har slått seg saman til Fjord kommune
Halsa og Rindal har skifta fylke til Sør-Trøndelag. Rindal har i desember 16 på nytt gjort vedtak om å halda fram som eigen kommune. Halsa har slått seg saman med Hemne og Snillfjord til Heim kommune.

Hustadvika kommune er språknøytral.

Heim kommune har gjort vedtak om å vera språknøytral, slik dei tre gamle kommunane også var.

Nye Volda kommune gjorde 24.10.19 vedtak om nynorsk som målform og nynorsk som administrasjonsspråk.

Fjord kommunestyre gjorde 30.10.19 vedtak om nynorsk som målform og nynorsk som forvaltningsspråk.

Nye Molde kommune gjorde 14.11.19 vedtak om å vera språkleg nøytral, men legg vekt på likeverd mellom bokmål og nynorsk. Begge målformene skal praktiserast og fullt ut respekterast som kommunens administrasjonsspråk.

Ålesund kommunestyre gjorde 12.12.19 vedtak om nynorsk som målform etter mållova. Kommunen vedtok også nynorsk for den nye kommunen i tråd med intensjonsavtalen og har sett ned eit utval som skal utarbeida eit framlegg til språkbruksplan. Språkbruksplanen skal klargjera og regulera bruken av

både nynorsk og bokmål i Ålesund kommune. Det er venta at kommunestyret skal vedta den nye planen hausten 2020.

Språklege konsekvensar og konsekvensar for LNK av kommunereforma
Sidan reforma førte til færre samanslåingar enn venta, vart det også færre samanslåingar med språklege konsekvensar, enn det LNK hadde sett føre seg.

Ut frå vedtaka som er gjort om frivillige samanslåingar, ser dei språkpolitiske konsekvensane av kommunereforma ikkje ut til å bli store. Audnedal (nø, 47% nn) og Lyngdal (bm) har slått seg saman. Finnøy (nn) og Rennesøy (nø) har slått seg saman med Stavanger (bm) og gjort vedtak om å gjera kommunen språknøytral. Forsand (nn) har slått seg saman med Sandnes (nø). Bø (nn) har slått seg saman med Sauherad (nø). Nesset (nn), Midsund (nø) og Gjemnes (nø) har slått seg saman med Molde (nø). I alle desse nye kommunane blir nok nynorsken ytterlegare svekka. Regjeringa sin avtale med Venstre gjorde at Haram (nn) vart tvangssamanslått med Skodje (nn), Sandøy (nn), Ørskog (nn) og Ålesund (nø). Ålesund kommunestyre gjorde 12.12.19 vedtak om nynorsk som målform etter mållova. Kommunen skal laga ein Språkbruksplan som skal klargjera og regulera bruken av både nynorsk og bokmål i kommunen, og administrasjonen i Ålesund har gått inn for at kommunen melder seg inn i LNK. Saka skal opp i kommunestyret før jul i 2020.

Dei frivillige samanslåingane av kommunar i Hordaland og Sogn og Fjordane gir fleire store nynorskkommunar, som kan styrkja nynorsken i desse områda på sikt, viss dei nye kommunane legg til rette for det.

Ut frå gjeldande kontingentsatsar og dei samanslåingsvedtaka som er gjort i kommune- og regionreforma, vil LNK få mellom 150- og 200 000 kroner mindre i kontingentinntekter kvart år frå 2020. LNK har frå 1.1.2020 107 medlemer, av desse er 86 kommunar, 3 fylkeskommunar og 18 andre medlemmer.

Regionreforma:

Stortinget slutta seg til premissane i regjeringa sitt forslag om å dela dei 19 fylka i landet inn i om lag 10 regionar. Fylkeskommunane hadde frist til å kome med sine tilrådingar innan 1. desember 16. Dette vart handsama i Stortinget parallelt med kommunereforma våren 2017.

Då regionalisering, samanslåing av fylke, var tema for tolv-femten år sidan, stranda reforma på manglande vilje i regjering og Storting til å delegera makt og oppgåver ut til regionane. Tendensar i oppgåvemeldinga, til dømes det å

overføra oppgåver frå fylkeskommunane til dei største primærkommunane (tannhelseteneste, kollektivtrafikk, vidaregåande skular m.m.) – heller enn å overføra statleg ansvar til fylka, syner at det lett kunne ha blitt slik denne gongen og. Politiske signal frå opposisjonspartia synte at dette var det ikkje semje om. På KS sitt Kommunalpolitiske toppmøte 2015 (Kommunedagane) var til dømes Jonas Gahr Støre tydeleg på at AP ville styrkja det regionale nivået og heller tilføra nye oppgåver enn å fjerna dei som alt var der.

KS har også vore tydelege på at det folkevalde regionale nivået må styrkjast, mellom anna ved å overføra fleire oppgåver frå staten til fylkeskommunane. KS nemner konkret m.a. Kulturrådets forvaltning av kulturmidlar; ei oppgåve som også LNK ved fleire høve har peika på vil eigna seg godt å flytta nærare brukarane, altså til fylkeskommunen/regionen.

Det vart opna opp for at dei nye regionane skulle styrkast med nye oppgåver. Ekspertutvalet som kommunal- og moderniseringsministeren sette ned 13. juni 2017 for å vurdera dette, overleverte rapporten sin til kommunalministeren 1.februar 18. Utvalet tilrår at dei nye fylkeskommunane får tilført ei rekke nye oppgåver innanfor følgjande hovudområde:

- Næring, kompetanse og integrering
- Klima, miljø og naturressursar
- Samferdsel/infrastruktur
- Kultur og kulturminnevern
- Helse og levekår

Ekspertutvalet tilrådde også at dei nye fylkeskommunane skulle få ansvaret for ei rekke tilskots- og prosjektmidlar med relevans for dei nye oppgåvene. Dette er midlar som i dag vert forvalta av departement, direktorat og regional statsforvaltning.

Utvalet tilrådde nedlegging av fem statlege institusjonar: IMDi, Kompetanse Noreg, Statped, Distriktssenteret og Siva. I tillegg innebar tilrådingane nedlegging av Bufetat.

Forslaga innebar flytting av nær 24 milliardar kroner i forvaltningsoppgåver og nær 5000 arbeidsplassar frå staten til kommunane, og var omfattande.

Regjeringa, saman med Venstre og Krf, presenterte 22.02.17 ein avtale med samanslåing av fylka til 10 regionar, og hadde dermed sikra fleirtal for denne løysinga i Stortinget.

Regjeringa presenterte 5.april 2017 dei nye oppgåvene til dei nye regionane der ansvar for kjøp av innanlandske flyruter, tilskot til private lufthamner, ansvar for statlege fiskerihamneanlegg, tilskotsmidlar innan landbruket og ansvar for kultur- og kulturminneoppgåver var blant desse.

Regionreforma fører til at 19 fylkeskommunar blir redusert til elleve, 10 fylke og Oslo kommune med fylkeskommunale oppgåver. Sør- og Nord-Trøndelag slo seg saman 1. januar 2018. Resten av fylkessamanslåingane skjedde 1.1.2020.

Regjeringa la 19. oktober 2018 fram melding til Stortinget om oppgåver til nye regionar. KS har rekna ut at oppgåveoverføringa vil tilsvara om lag 100 nye arbeidsplassar i fylkeskommunane, medan ekspertutvalet rekna at forslaga deira ville føra til flytting av nær 5000 arbeidsplassar. Det er i meldinga ikkje lagt opp til nedlegging av statlege institusjonar, slik ekspertutvalet føreslo. Oppgåveoverføringa blir såleis på langt nær så omfattande som ekspertutvalet tidlegare føreslo. Oppgåvene som skal, eller blir vurdert overført, er innan klima og miljø, integrering, næringsutvikling, barnevern og folkehelse, samferdsel og kultur. Stortingsmeldinga finn du her: Meld. St. 6 (2018–2019)

Det var venta at kulturmeldinga «Kulturens kraft», som vart lagt fram 23. november 18, skulle vera meir konkret om overføring av oppgåver på kulturfeltet. Ekspertutvalet føreslo ei rekkje oppgåver som kunne overførast til fylkeskommunane. Forslaga fekk stor motbør i høyringa, og lite er med vidare i kulturmeldinga. Det vart her, som i stortingsmeldinga, føreslått vidare utgreiingar, vurderingar og forhandlingar på mange område.

Den 05.05.20 kunngjorde kulturminister Abid Q. Raja at regjeringa hadde bestemt ikkje å gå vidare med forslaga om å overføra eit større ansvar på kulturområdet til fylkeskommunane. Stor motstand frå kulturinstitusjonane vart oppgitt som ei viktig årsak til avgjerda.

Dermed er det berre tilskotsmidlane til regional bransjeutvikling innan kulturelle og kreative næringar, som blir overført til fylkeskommunane. Det vert teke sikte på å innlemma desse tilskotsmidlane i rammetilskotet til fylkeskommunane frå 1.1.2021.

Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland
Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland forhandla fram ein intensjonsplan for Vestlandsregionen, der mellom anna oppgåvene er fordelt mellom dei tre fylka.

Oppgåvefordelinga mellom fylka går LNK ikkje nærare inn på i denne rapporten, me konsentrerer oss heller om den delen av avtalen som omhandlar språk.

I intensjonsplanen heiter det at: «Nynorsk har vore, og er, ein viktig felles identitetsbyggar. Lokale skilnader i kultur vil, og skal framleis vere, viktig og eit felles mål å ta vare på.» Det vart ikkje slått fast at Vestlandsregionen skulle ha nynorsk som administrasjonsspråk/vera eit nynorskfylke. Dette kom det i etterkant sterke reaksjonar på. Vestlandsregionen er det nynorske kjerneområdet. 67 av kommunane i desse tre fylka var nynorskkommunar, 15 var nøytrale og tre bruka bokmål. Den nye regionen ville ha vore ein stor produsent av skriftleg materiale. Ein ny stor vestlandsregion burde ha gode føresetnader for styrking av nynorsk, men då måtte nynorsk ha vore administrasjonsspråk.

Dei tre fylkesordførarane stadfesta alle i ettertid at det ikkje var tatt endeleg stilling til kva administrasjonsspråk den nye regionen skulle ha. Dette skulle avklarast i den vidare prosessen. Dersom resultatet hadde blitt noko anna enn nynorsk som administrasjonsspråk, ville dette vore den enkeltsaka som klart ville fått dei største språklege negative konsekvensane samla i heile kommune- og regionreforma.

Regjeringa, Venstre og Krf la, i avtalen av 22.02.17, opp til at Hordaland og Sogn og Fjordane slår seg saman og at Rogaland held fram som eige fylke. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Status pr. 1. desember 2020

Sogn og Fjordane og Hordaland har frå 1. januar 2020 slått seg saman til eit fylke, medan Rogaland har sagt nei.

I høyringa til planane om å slå saman Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland til storfylket Vestlandsregionen, kom det inn 859 høyringssvar. Over 700 av desse går inn for nynorsk i det nye storfylket, ut frå tal frå Nynorsk kultursentrum og Noregs Mållag.

Fylkestinga i Hordaland og Sogn og Fjordane vedtok i møte 27. okt. 2017 at namnet på det nye fylket skal vera Vestlandet. Namnevedtaket skapte mange reaksjonar. Stortinget vedtok 7. juni 18 at det nye fylket skal ha namnet Vestland.

I Vestland fylke er det 41 nynorskkommunar og 2 språknøytrale kommunar. Fleirtalsspråket er nynorsk.

Fylkestinget i Vestland fylkeskommune gjorde 17.12.19 vedtak om nynorsk som administrasjonsspråk og nynorsk som målform i skriv frå statsorgan.

Nettverket Nynorskfylket Vestland, der også LNK er medlem, hadde oppstartsmøte 23.06.20 og inviterte då næringsliv, offentlege aktørar, lag og organisasjonar til å bli med og styrka nynorsk både i fylket og nasjonalt. Organisasjonen har eit ønskje om å skapa ein arena for deling, inspirasjon, fagleg påfyll og språkpolitiske diskusjonar knytt til nynorsk. Nynorskfylket Vestland er ei vidareføring og utviding av nettverket Nynorskfylket som vart oppretta av mellom andre Sogn og Fjordane fylkeskommune i 2014.

Telemark, Buskerud og Vestfold

Fylkestinget i Vestfold har vedtatt at Telemark og Buskerud er deira fyrsteval for samanslåing.

Fylkestinget i Vestfold har gjort vedtak om bokmål i skriv frå statsorgan, medan Buskerud har vedtak om språknøytral målform. Forslag i Telemark fylkesting (sak 99/2014) om endring til språknøytral fylkeskommune vart nedstemt. Fylkestingssekretæren skriv: «Vi skriver nynorsk i alt av møteinnkallinger, møteprotokoller og saksfremlegg i alle våre politiske saker og til alle råd, utvalg og fylkesting.» Telemark fylkeskommune har såleis praktisert nynorsk i sitt arbeid opp mot politiske fora. Dette blir nok likevel ein region der nynorsken lett vil tapa terreng og bokmålet blir meir dominerande. Det er difor viktig at det vert utarbeidd reglar for språkbruk i den nye regionen, for å sikra det nynorske skriftspråket.

Status pr. 1. desember 2020

Telemark fylkesting sa nei til samanslåing med Vestfold. Fleirtalet i Telemark ynskte samanslåing med Vestfold og Buskerud.

Fylkestinget i Vestfold vedtok samanslåing med Telemark og Buskerud og at det vart gjennomført nye forhandlingar mellom dei tre fylka.

Buskerud hadde forhandlingar med Østfold og Akershus og gjorde positivt vedtak om samanslåing. Både Østfold og Akershus sa derimot nei til region Viken.

Regjeringa, Venstre og Krf la likevel, i avtalen av 22.02.17, opp til at Telemark og Vestfold slår seg saman og at Buskerud slår seg saman med Østfold og Akershus. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017. Stortinget vedtok 7. juni 18 Vestfold og Telemark - og Viken, som namn for dei to nye fylka.

Denne nye regioninndeling vil truleg svekka nynorsken og auka dominansen av bokmål i desse områda.

Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok 19.11.19 at fylkeskommunen skal vera språkleg nøytral. Det skal utarbeidast framlegg til språkbruksplan for språkmangfald og klar tale for fylkeskommunen, som m.a. legg opp til minimum 25% nynorsk. I det nye fylket er det 3 bokmålskommunar, 8 nynorskkommunar og 12 språknøytrale kommunar. Fleirtalsmålforma er nøytral og fylket har også krav til nøytral målform i skriv frå statlege organ.

I Viken fylke er det 35 bokmålskommunar, 3 nynorskkommunar og 13 språknøytrale kommunar. Fleirtalsmålforma er bokmål og fylket krev språknøytralitet i skriv frå statlege organ.

Hedmark og Oppland
Fylkestinga i Hedmark og Oppland gjennomførte utgreiing av region Innlandet og behandla denne i dei respektive fylkestinga.
Dette kan også bli ein region der nynorsken lett vil tapa terreng og bokmålet blir meir dominerande. Det er også her viktig at det vert utarbeidd reglar for språkbruk i den nye regionen, for å sikra det nynorske skriftspråket.

Status pr. 1. desember 2020
Begge fylkestinga sa nei til samanslåing til region Innlandet.

Regjeringa, Venstre og Krf la likevel, i avtalen av 22.02.17, opp til at Hedmark og Oppland slår seg saman. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

Denne samanslåinga vil nok også føra til eit større press på nynorsk. Stortinget vedtok 7. juni 18 at fylket får namnet Innlandet.

I Innlandet fylke er det 7 nynorskkommunar, 22 bokmålskommunar og 17 språknøytrale kommunar. Fleirtalsmålforma er bokmål og fylket har krav om språknøytralitet i skriv frå statlege organ.

Møre og Romsdal

Det er ikkje kjent om Møre og Romsdal har vore i konkrete forhandlingar om samanslåing. Det har vore samtalar med Trøndelag, men desse er ikkje ført vidare til forhandlingsbordet. Det har heller ikkje samtalane med naboen i sør.

Status pr. 1. desember 2020

Fylkestinget i Møre og Romsdal har vedtatt at fylket skal stå åleine framover.

Regjeringa, Venstre og Krf la, i avtalen av 22.02.17, opp til at Møre og Romsdal held fram som i dag. Stortinget stadfesta dette i sitt vedtak 8. juni 2017 og seinare i desember 2017.

I Møre og Romsdal fylke er det 16 nynorskkommunar og 10 språknøytrale kommunar. Kommunereforma har ført til at det no ikkje er fleire bokmålskommunar att i fylket (i tillegg til Hustadvika er også Molde og Kristiansund no språknøytrale).
Fleirtalsmålforma er nynorsk og fylket har krav om nynorsk i skriv frå statlege organ.

Nye fylke pr. 01.01.2020

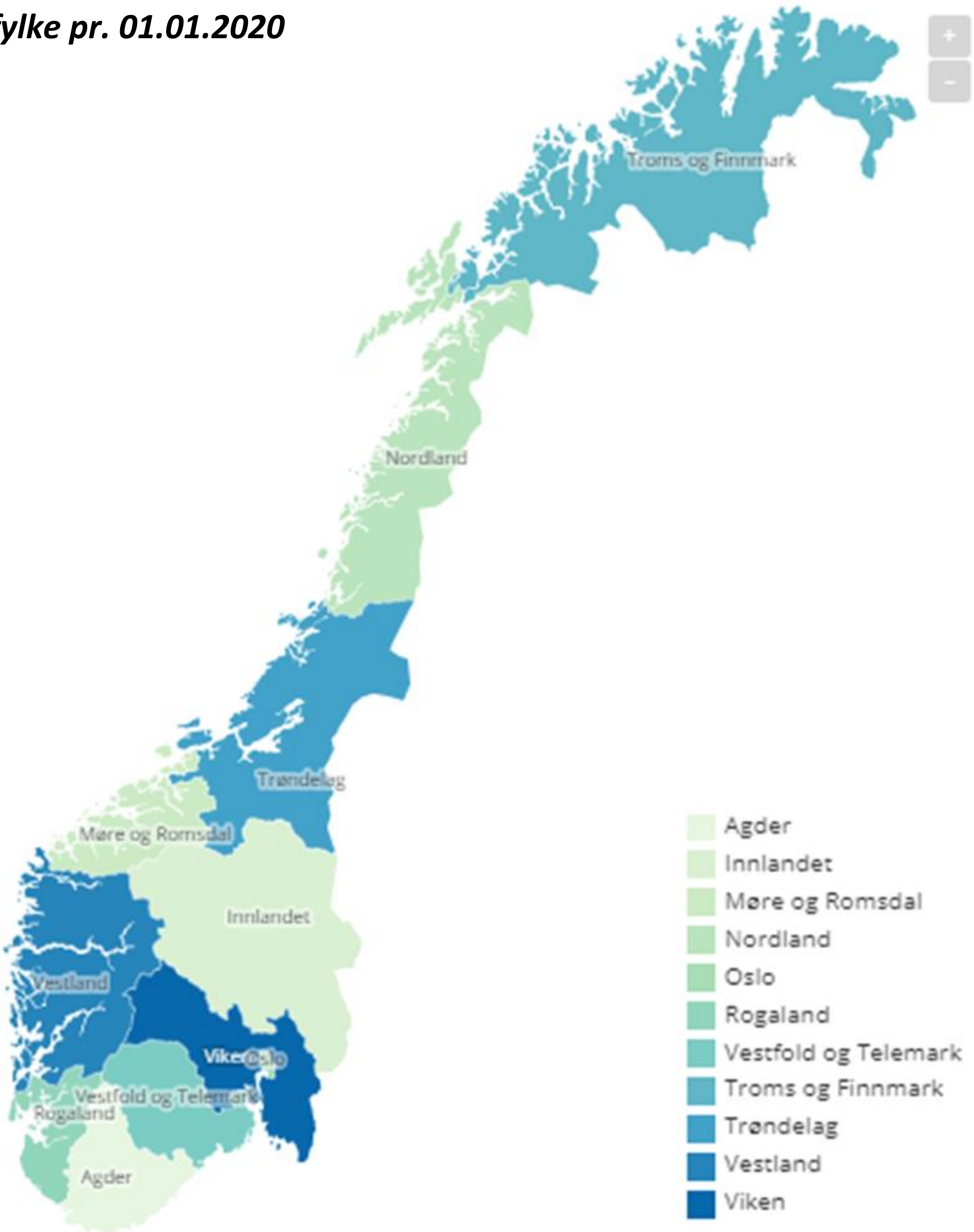

Kjelde: regjeringen.no

Språklege konsekvensar og konsekvensar for LNK av regionreforma

Det regionale politiske nivået er viktig for å halda oppe det norske språksystemet, og for å hindra fragmentering av ansvaret for nynorsk språk. Politisk og administrativ forståing av språklege problemstillingar på dette forvaltningsnivået, er avgjerande for å sikra språkmangfald og språkleg jamstilling.

Den store overvekta av bokmåls- og tospråklege kommunar i alle dei tre nye fylka: Vestfold og Telemark, Viken og Innlandet, fører nok til at det nynorske

skriftspråket og det språklege mangfaldet blir svekka i desse områda. Bruk av språkplanar er eit verktøy som kan sikra ei viss grad av språkleg jamstilling og språkleg mangfald.

Vestland fylke er eit sterkt nynorskfylke og kan styrka nynorsken både i fylket og nasjonalt, dersom det vert lagt til rette for det på administrativt og politisk nivå. Initiativet til vidareføring av nettverket Nynorskfylket, der næringsliv, offentlege aktørar, lag og organisasjonar legg opp til språkpolitiske diskusjonar, fagleg påfyll, inspirasjon og deling av nynorsk, er eit godt utgangspunkt.

For Rogaland og Møre og Romsdal er det lite med bakgrunn i regionreforma som endrar den språklege situasjonen. I skrivande stund har fylkeskommunen oppe ei sak som gjeld administrasjonsspråk i fylket. Administrasjonen innstiller på framleis bruk av nynorsk. Saka skal opp før jul 2020.

Ut frå gjeldande kontingentsatsar og dei samanslåingsvedtaka som er gjort i kommune- og regionreforma, vil LNK få mellom 150- og 200 000 kroner mindre i kontingentinntekter kvart år frå 2020. LNK har frå 1.1.2020 107 medlemer, av desse er 86 kommunar, 3 fylkeskommunar og 18 andre medlemmer. Av nynorskkommunane er det i dag berre Hjartdal, Øystre Slidre, Surnadal, Kinn og Ålesund som ikkje er med i LNK.

Kjelder

Presseklypp frå media
Kommunale, fylkeskommunale og andre offentlege nettstader
Vedtak i kommunar og fylkeskommunar
Utgreiingar og analysar om samanslåing frå kommunar, fylkeskommunar og offentlege utval
Offentleg statistikk
Lovdata, aktuelle lover og forskrifter
Dokument utarbeidd av LNK